

vlastiti stav, biva »provociran« i u toj provokaciji kao da autor ostaje neutralan – nije lako opaziti slaže li se autor s protuarumentima ili ih iznosi samo radi informacije. S obzirom na provokativan ton kritikâ različitih pravaca, navodi čitatelja da se vraća na pojedine dijelove poglavlja, kao da mu je nakana bila što duže zadržati čitatelja u razmišljanju.

Iako je sažeto iznošenje argumenata glavna značajka knjige, očekivalo bi se da autor pojedinih mišljenja neće biti zanezaren. Tako se u prvom poglavlju ne navodi ime onoga koji kritizira Anselmov argument za opstojnost Božju (usp. str. 27) niti se u četvrtom poglavlju smatra bitnim navesti ime onoga koji je iznio problematiku »mozga u staklenci« (usp. str. 91s). Zatim, čini se da se neki ne bi složili da je kršćanska etika, poput Kantove, deontološka.

Potrebno je primijetiti da je pisac nastojao jezik knjige učiniti pristupačnim, ali kako sam kaže »nekome tko nikada nije proučavao filozofiju neki su pojmovi teži od nekih drugih« (str. 18). Ako bi za određene čitatelje i bilo potrebno dalje objašnjenje pojedinih pitanja, tada će literatura predložena nakon svakog poglavlja zasigurno biti od velike pomoći. Uz to, zaključci na kraju poglavlja čine odgovarajući most među raspravljanim temama.

Teško je ocijeniti treba li nevrštavanje logike smatrati nedostatkom, no Nigel Warburton unaprijed odgovara na moguće kritike ističući da je logika »prestručno područje« za knjigu »ove dužine i stila« (str. 18).

Čini se da će čitatelj ovog udžbenika, ukoliko odluči aktivno proučavati njegov sadržaj, naići ne samo na mnogo teoretskih podataka nego i na poticaj za preispitivanje stvarnosti. A upravo je to jedan od razloga, kako kaže autor, zbog kojih bi trebalo proučavati filozofiju.

Iva BERANEK

E. Barbarić, K. Knezović, V. Kustura (ur.), *Teološki aspekti Božjeg očinstva u životu i djelu Marije Propetog Isusa Petković*. IV. znanstveni skup o Službenici Božjoj Mariji Propetog Isusa Petković u Zagrebu, 5. i 6. studenog 1999., Zagreb: Družba Kćeri milosrđa 2000., 200 str.

Družba Kćeri milosrđa, izvorno hrvatska redovnička zajednica, nastala u Blatu na otoku Korčuli 1920. godine, kao početak proslave 80. obljetnice postojanja i djelovanja organizirala je IV. znanstveni skup o svojoj utemeljiteljici Majci Mariji Propetog Isusa Petković, Službenici Božjoj za koju se vodi postupak za proglašenje blaženom i svetom. Ovime su se sestre ove milosrdne družbe uključile i u proslavu Velikoga jubileja 2000. godine od utjelovljenja Isusa Krista kojega one u svojoj karizmi prepoznaju u siromašnoj i napuštenoj djeci, siromasima, bolesnicima i drugim potrebnicima – svima onima za koje im je upravo njihov božanski Zaručnik zajamčio da će ih uvijek biti u ovoj suznoj dolini. Upravo se pod tim vidikom i promišljala karizma njihove družbe, posebice otjelovljena u Majci Utemeljiteljici, što je devet predavača sročilo u zajedničkoj temi: *Teološki aspekti Božjega očinstva u životu i djelu Marije Propetog Isusa Petković*.

I ovaj IV. znanstveni skup održan u Zagrebu 5. i 6. studenog 1999., kao i tri prethodna (u Rimu g. 1986. i g. 1991. te u Zagrebu 1996. godine), posvjedočio je da je Majka Marija zahvalan izvor znanstvenoga ali i vjerničkoga proučavanja, koja je kao vrsna žena svoga vremena bila pronicava duha koji i danas nadahnjuje mnoge djevojke i žene da je slijede u njezinu predanju Kristu i sluzenju bratu čovjeku. Više od 450 današnjih sestara i puno više onih koje su protjecale ovom družbom tijekom 80 godina, često i same izložene preranim umiranjima zbog rada s bolesnicima oboljelima od različitih zaraznih

bolesti, ili pak zbog napora da se nahrane gladna dječja usta i usta siromaha, a nerijetko i otkidanjem od vlastitih, nadahnjivale su se na pouzdanju Majke Utemeljiteljice u Božju providnost koja ni nju ni njezino djelo nikada nije iznevjerila. Stoga Majka Marija za svoju družbu, koja se razgranala ne samo u Europi nego i u Južnoj i Sjevernoj Americi kaže da je »velika knjiga Božje providnosti«.

Čini se da je providonosno i ovo održavanje znanstvenoga skupa u Godini posvećenju Bogu ocu, uoči početka proslave Velikoga jubileja, a upravo s temom o Božjem očinstvu koje je Majka Marija vrlo duboko doživljavala i nastojala što više promicati ne samo u svojoj družbi među sestrama nego i među prijateljima družbe kao i u cijeloj Crkvi. Da bi Bog otac i njegovo očinstvo bilo što više hvaljeno i slavljeno u narodu, nije se libila pisati mnogim uglednicima Katoličke crkve među kojima su i pape. Usudila se pisati papi i biskupima da bi koncilski oci na zasjedanju Drugoga vatikanskoga koncila (1962.–1965.) poradili na tome da se proširi štovanje Nebeskoga oca u vjerničkome puku. Toliko je bila uvjerena u svoj duboki doživljaj Boga kao oca da je napisala i *Hvale i zazive Nebeskome ocu* koje se i danas mole u njezinoj družbi, a promicala je i knjižicu francuskoga nadbiskupa Cambraia, msgr. Emilija Guerrya, *Vers le Pere* (Idimo k Ocu) iz 1935. godine koju je ona upoznala u talijanskom prijevodu *Andiamo al Padre*.

Srž znanstvenoga skupa činila su predavanja: 1. Atanazije J. Matanić – *Istina Božjega očinstva u suvremenoj katoličkoj duhovnosti*; 2. Đuro Hranić – *Dvije zapovijedi ljubavi u spisima i životu Marije Propetog Isusa*; 3. Mijo Nikić – *Psihološki vidik Božjeg očinstva u životu Marije Propetog Isusa*; 4. Stanko Lasić – *Obiteljska duhovnost i Božje očinstvo u životu Marije Propetog Isusa*; 5. Mladen Parlov – *Sakrament pomirenja u životu i pouka-*

ma Marije Propetog Isusa; 6. Ratko Perić – *Slavljenje Božje dobrote i zazivanje trojstvene ljubavi*; 7. Zdenko T. Tenšek – *Povijesne i teološke posebnosti Božjeg očinstva u Marije Propetog Isusa*; 8. Vianaja T. Kustura – *Milosrdni Otac i Kćeri milosrđa*; 9. Stjepan Baloban – *Socijalna uloga karizme Kćeri milosrđa u svijetu siromaha*.

U ovom zborniku, uz predgovor fra Marka Puškarića, glavnog urednika *Veritasa* i devet predavanja kao središnji sadržaj, pred nama su i pozdravi prigodom otvaranja skupa Majke Berislave Žmak, vrhovne glavarice Družbe Kćeri milosrđa, Branka Bačića, načelnika Općine Blato te uglednog Blačanina, akademika Ive Padovana Berganja. Na devet stranica zbornika donesene su i čestitke i pozdravi raznih uglednika prispjeli za ovaj skup. U zborniku je otisnuta i propovijed msgr. Josipa Bozanića, zagrebačkog nadbiskupa koji je na kraju prvoga dana znanstvenoga skupa, u zajedništvu s brojnim svećenicima, redovnicima i redovnicama kao i vjernim pukom predslavio svetu misu u crkvi sv. Antuna Padovanskoga na Svetom Duhu u Zagrebu, u župi koju vode oci konventualci, a ovom su prigodom bili domaćini znanstvenome skupu.

Na kraju zbornika nalazimo uz zahvalnu riječ Majke Adeline Franov, provincijalke Hrvatske provincije Krista Kralja i *Itinerarij (put) kauze za beatifikaciju i kanonizaciju Službenice Božje Marije Propetog Isusa Petković* od o. Paola Lombarda, postulatora kauze koji ističe da bi se za oko godinu dana moglo saznati hoće li i kada doći do toliko očekivane beatifikacije. Kao svojevrsan dodatak u zborniku je ponuđen i uvid u dosadašnje znanstvene radove o Službenici Božjoj (znanstveni skupovi, knjige, monografije, diplomski i magistarski radovi, prigodni članci) kao i popis djelâ i rukopisne ostavštine Majke Utemeljiteljice te popis drugih dokumentata vezanih uz Majku Mariju i njezinu družbu.

Na osam stranica u boji kojima završava zbornik, uz bilješke o predavačima i njihove fotografije, donesena je i svojevrsna foto-reportaža cijeloga znanstvenoga skupa i bogatoga kulturnoga sadržaja koji je bio upriličen na početku i završetku skupa, a u njemu su svoj prilog dali umjetnici štovatelji Majke Marije i prijatelji družbe Meri Cetinić, Klapa Kumpanji, Zorka Tudorić, Ivica Padovan, Martina Novak, Predrag Šantek, Zbor mladih *Izvor župe sv. Josipa iz Zagreba*.

U okviru znanstvenoga skupa bilo je i predstavljanje monografije *Zapaljena i goruća svjetiljka* koja je nastala kao spomen na 21. studeni 1998. godine, dan kad su zemni ostaci Majke Marije preneseni iz Rima, u kojem je umrla 1966. godine, u njezino rodno Blato i pokopani u kriпти kapelice Krista Kralja u Kući matici. Prigodnu riječ u predstavljanju monografije izrekli su msgr. Ratko Perić, mostarsko-duvanjski biskup, veliki štovatelj Majke Marije i prijatelj njezine družbe, s.M. Emila Barbarić, provincijalna zamjenica i jedna od urednica, a Tonči Padovan Maslenjak govorio je o Blatu kao izvoru nade nakon povratka Majke Marije.

Ova je velika žena izvor nade ne samo za svoje Blato nego i za sve one koji joj se i na njezinu grobu i posvuda u svijetu utječu za zagovor. Ona je bila izvor nade mnogim potrebnicima kad je Blato zahvatila pošast filoksere i uništila čuvene blatske vinograde a Blačane raselila po svijetu, razorila im ognjišta, ucivilila mnogu ženu, a djecu ostavila sirotama. Bog je tada kao odgovor na te nevolje probudio srce mlade Blačanke, Marije Petković Kovač i po njoj se pobrinuo sa svoje siromahe. Svakom je vremenu i svakoj nedaći potrebna neka Marija. Službenica Božja Marija Propetog Isusa Petković dokaz nam je da Bog nikada ne zaboravlja svojih siromaha.

Katica KNEZović

S. Emilija Iva Šimić, *Darovani osmijeh. Prilog odgoju djece s teškom retardacijom*, Split: Provincijalat Službenica milosrđa, 1998., 88 str.

Knjiga sestre Emilije Šimić *Darovani osmijeh* jedinstveno je djelo takve vrste na hrvatskom jeziku. Ono je jedinstveno prije svega zato što je prvo i, zasad, jedino djelo koje govori o tome kako u nas časte sestre njeguju osobe koje su teško mentalno retardirane. Ovo djelo na zanimljiv i lagan način govori o »teškim« pitanjima. Knjiga o kojoj je riječ glas je onih koji ne znaju govoriti, vapaj onih koji ne mogu vikati u pomoć, a ona im je potrebna više nego ikome drugome. Jedinstvena je i po tome što skladno ujedinjuje teoriju i praksu: u prvom dijelu knjige sažetim stilom i jasnim nazivljem obrađeni su stupnjevi mentalne retardacije, zatim su doneseni zadaci i program rada s mentalno retardiranom djecom, a iznimno je dobro obrađena tema: *Njega – organizacija – edukacija*. U drugom dijelu knjige slijedi niz konkretnih primjera osoba s njihovim osobnom i obiteljskom poviješću kojima je darovan osmijeh u Zavodu za rehabilitaciju »Samaritanac« koji vode sestre Službenice milosrđa iz Splita.

Darovani osmijeh jednostavna i ne odveć opsežna knjiga (88 stranica), veliko je obogaćenje naše književne stvarnosti te vrste. Djelo ima izvornu autentičnu vrijednost. Nastalo je iz prve ruke, tj. od osobe (sestre Emilije Ive Šimić) koja o mentalno retardiranoj djeci zna puno jer je završila studij o odgoju djece s teškom retardacijom, ali, iznad svega ona o njima zna iz osobnog dugogodišnjeg rada s njima. S. Emilija poznaje po imenu svoje štićenike. Ona zna njihovu povijest, njihove obitelji, povijest njihove bolesti. Ona zna čak i njihove želje, jer pojedini njezini štićenici ne znaju govoriti, a ona im treba pomoći. »Štićenik je potpuno ovisan o zdravstvenom djelatniku, on ne zna reći